

Štev. 3.

V Ljubljani dne 1. julija 1870.

Leto I.

PRAVNIK

slovenski.

List za pravosodje, upravo in državoslovje.

*Budnim pravica.**Vigilantibus jura.*

Izdavatelj in vrednik **dr. J. R. Razlag**, odvetnik.

O razlastitvi.

(Expropriation.)

Razlastitev ali posilni odstop lasti je dejanje, s katerim se lastnik nepremakljive reči prisili, zavoljo občnega blagora odstopiti svojo last za popolno odškodovanje. V tem oziru predpisuje §. 365 obč. drž. zak.: „Ako občni blagor terja, mora ud države za primerno odškodovanje celó popolno last kake reči prepustiti“. Ta postavni predpis ima v sebi izjemo načel §. 354 obč. drž. zak., kateri se glasi: „Last, mišljena kakor pravica, je oblast z bistvom in užitki kake reči po svoji volji ravnati in vsakega drugega od tega izklepati“, ter §. 362: „Vsled pravice, slobodno s svojo lastjo ravnati, sme popolni lastnik praviloma svojo reč, kakor mu je ljubo, rabiti ali ne rabiti; on jo more razdjati, celo ali deloma na druge prenesti, ali nepogojno se je znebiti, to je, jo zapustiti“.

Pravica razlastitve sega v državno pravo, na kolikor sme država lastnino državljanov rabiti za občne potrebe; ona pa sega tudi globoko v zasebno pravo, na kolikor

se praša za pravično odškodovanje in za vstanovitev novih lastninskih razmer.

Právir našega državljanskega prava, to je rimsko pravo še ni poznalo nauka o razlastitvi, ker so Rimljani velike ceste in vodovode napravljali v deželah, v katerih niso pripoznavali pravice ljudi do popolne lasti, ampak kjer so državi pripisovali prvo last, kateri torej ni potrebno bilo zahtevati odstopljenja zasebne lasti. Vendar se tudi začetki tega nauka nahajajo pri Rimljanih, ker so za javne pote zasebno zemljišče rabili (L. 14, §. 1, D. quemadmodum servitutes amittantur) in ker se je posilna služnost (Servitut) podelila lastniku, kateri ni mogel do svojega zemljišča, ako mu sosed ni sam dovolil pota črez svoje.

Pravoslovje vseh izobraženih poznejših narodov pa ima v sebi pravico do razlastitve in sicer ne samo gledé na potrebnost, ampak tudi gledé na občni blagor (dobro ali korist). Razni zakoniki naštevajo tudi primerljeje, v katerih je vsak lastnik dolžen prepustiti svojo last za odškodovanje. Vendar ne bomo tukaj spisovali pravne zgodovine tega predmeta, ampak ogledali bomo le naše dotične postavne predpise, ker se med narodom večkrat sliši izrek: „To je božje in moje, od svojega tudi jaz davke odrajtujem in nihče nima pravice, segati v mojo last“. Kogar samo take misli navdajajo, ta še nima pravega pojma o državi, ktera nam varje last in osobo, ktera ima skrbeti za občno dobro, torej ima tudi pravico rabiti za svoje vzvišene namené zasebno last, vendar zasebnega prava ne sme prikratiti ali žaliti, torej ima skrbeti za popolno odškodovanje zadetega lastnika.

Kdor bode iz tega gledišča pretresoval obstoječe postavne predpise, se bode z njimi ne samo sprijaznil, ampak tudi do prepričanja prišel, da je naloga vsakega državljana pospeševati občni blagor tiste skupne celote, ktera ga varje; takrat nas bode vse navdajal duh edinosti, misel skupnosti.

Pogledajmo posamezne primerljeje, na ktere se obrača

zgorej omenjeni postavni predpis našega obč. državlj. zakonika, v katerih mora lastnik svojo reč za primerno odškodovanje odstopiti:

a) za potrebe državnih ali tudi zasebnih občno koristnih železnic vsled razpisa dvorne komore od 6. septembra 1842, št. 654 zbirke prav. postav in 14. septembra 1854, št. 238 dr. zak. To velja zastran tistih prostorov, ki so za izpeljavo podvzetja neobhodno potrebni.

Razsodbo o meri te potrebnosti izreka namestnija (deželna vlada), proti kateri gre pritožba na ministerstvo notranjih zadev. Poprej pa ima železniško podvzetje prostovoljen dogovor z lastnikom poskusiti zastran pridobitve zemljišča in primerne odškodovanja in še le, ako ta poskus spodleti, prositi pri zadevni namestnji za razlastilno razsodbo (Expropriationserkenntniss).

Ako pa je lastnik pri političnem ogledu zastran potrebnih zemljišč za katero dovoljeno železnico priznal potrebnost, odstopiti svoje zemljišče in v ta odstop privolil, takrat ni treba prositi razlastilne razsodbe, ako ravno se železniško podvzetje ni moglo zgoditi z lastnikom za iznesek odškodovanja (za ceno), ampak cena takega zemljišča se mora po predpisih državljanskega pravnega postopnika pozvedeti, torej se pri zemljiščni sodnji prosi za sodnjo cenitev, kakor tudi v primerljeji, kadar je razlastilna razsodba pravoveljavna ali polnomočna (rechtskräftig) postala.

Iznesek po sodnji cenitvi (precenbi) iznajden se ima lastniku izplačati ali ako ga neče ali zavoljo postavnih zadržkov (postavim vknjižeb) vzeti ne more, se ta položi pri zemljiščni sodnji, s čimur pridobi podvzetje last razlastjenega zemljišča ter se mu delanje železnice ne more več braniti.

Ako se pri cenitvi ni po vsem ravnalo po predpisih zastran sodnijskega zvedenostnega iznajdka, ostane pravica lastniku, kateri misli večje odškodovanje zahtevati, da nastopi pravno pot (tožbo). — Enako ravnanje velja takrat, kadar je železniškemu podvzetju treba tujo lastnino rabiti le za časno.

Kar zadeva razlastilno pravico za rudniške naprave potrebnih zasebnih železnic, je zapopadeno v §§. 98 in 131 rudarske postave od 23. maja 1854, št. 146 dr. zak., zastran katerih ni treba posebnega železniškega dopustnega pisma (concessie) v smislu zadevne postave od 14. septembra 1854;

b) za potrebe javnih cest in vodnih staveb po dv. dek. od 2. maja 1818, št. 46 zbirke pol. postav; od 31. decembra 1841 in 2. aprila 1842, 23. oktobra 1843, ministerskega razpisa od 7. oktobra 1858, št. 179 dr. zak.

Lastniku pesko- ali kamnoloma se ima za zdržanje cest potrebni pesek ali kamen z letnim izneskom plačevati, dokler se ta reč rabi; pozneje pa se ima pozvedeti zmanjšana vrednost njegovega zemljišča in zastran tega še le gre odškodovanje z glavnico ali kapitalom;

c) o razlastitvah za rudniške podvzetja govorijo §§. 26 do 28, 98 — 107 in 127 rudarske postave od 23. maja 1854;

d) zastran dobivanja soli imajo po §§. 409 in 410 reda za col in državno samoprodajo (Monopol) od 11. julija 1835 dohodarske oblastnijske pravice, solne studence ali izvire, kateri niso za rabo v prid državnega zaklada, zamašiti (zabiti) ali pa kako drugače nerabljivo storiti sol, ki se nahaja v vodi; tudi imajo pravico soline napravljati, kjer se nahaja sol na zemlji ali pod zemljo ali tudi solni izviri (vrelci) in tudi odstop zemljišč in poslopij terjati ter po §. 411 omenjenega reda in po §. 465 ob. drž. zak. lastnike odškodovati;

e) po najvišem sklepu od 2. julija 1835 imajo vsled dvor. dekreta od 16. oktobra 1835 sčasoma vse zasebne cestne in mostovne mitnice nehati, pri čem se ima postopati po zgorej navedenih predpisih. Vdeleženci imajo svoje terjatve zastran teh naprav napovedati pri zadevni namestnji, ktera ima po prejetem mnenji denarstvene prokureture svoje nasvete staviti pri ministerstvu, to pa odločuje o odškodovanji dokončno, vendar je proti tej izreki prosta pot pravde, kdor se misli prikrajšanega;

f) za katastralno premerjenje zemljišč mora lastnik trpeti gozdne preseke;

g) za šole (učilnice) in javne bolnišnice se sme zemljišče razlastiti, ako se ne more po prostovoljnem dogovoru edino potrebni stavbni prostor dobiti;

h) za poškodbe zasebne lastnine pri zdravstvenem kor-donu (stezi) se ima po dvornem dekretu od 28. septembra 1832, št. 2563 iz državnega zaklada odrajtovati odškodnina.

(Konec sledi.)

Razlastitev, oziroma politično dovoljenje vozne služnosti na korist gospodarstva pri zasebnem zemljišču.

Štefan P. ima vinograd, do kterega pa ne more z vozom priti, torej je meseca novembra 1864 pri okrajnem uredu prosil za ogled, da bi se mu odločila cesta za hojo in vožnjo do svojega zemljišča, kterega sicer ne bi mogel obdelovati. Ko je zato prosil, še ni bila končana civilna pravda proti Ani H. za vozno cesto čez njene zemljišča do omenjenega vinograda.

Okrajni ured je odbil prošnjo za krajni ogled zavoljo nepristojnosti (Incompetenz) politične oblasti.

Na podano pritožbo Štefana P. je namestnija dne 30. novembra 1864 pogojno (bedingt) odločila, da se za sedaj ne more zadovoljiti zahtevanju Štefana P., ker se ima zaželenja služnost vozne ceste po pravni poti (Rechtsweg) t. j. s tožbo dokazati in iskati, in ker prošnjik sosebno gledé na že začeto civilno pravdo ni dokazal, da mu ni mogoče po pravni poti ali z zasebno pogodbo za obdelovanje svojega vinograda neobhodno potrebni pristop si ohraniti ali dobiti, ter da je do njegovega vinograda le čez zemljišče Ane H. priti mogoče.

Ta odločba je prišla iz sledečih nagibov:

Po §. 365 o. d. z. in najvišem sklepu, od 5. februarja 1834 se sme zasebna lastnina odvzeti ali z bremenom obložiti

le iz javnih (očitnih) vzrokov in po §. 89 poduka od 3. maja 1850, kakor tudi po §. 32 kresijskega opravilstva ima namestnija izreči razlastilno razsodbo. Ako ravno je raba gospodarskega zemljišča v prvi vrsti le zasebna korist lastnika, je vendar deželni razcvet (Landescultur) le pričakovati, ako so vsi pogoji za to pri rokah, kakor tudi okoljščina, da se od zemljišča zamorejo davki odrajtovati, sega v javne zadeve in je to naloga državne uprave. Za pridobivanje gozdnih in rudarijskih pridelkov daje postava izrekoma potrebe pravice do razlastitve in služnosti na tuji zemlji iz ravno tega javnega imena, ne glede na olajšave pri železniških napravah in ktere imajo gospodarji sami po prihodnji vodni postavi pričakovati. Pridelek vinograda je gotovo take brambe vreden, kakor gozdni pridelki. Ker tudi §. 364 o. d. zak. izvrševanje lastninske pravice omejuje s tem pristavkom, da se ne smejo prestopati postave, ktere predpisuje za vzdrževanje in pospeševanje občnega blagora omejitve lastninske pravice, je opravičena politična pripomoč pod gorej navedenimi pogoji, da se obdelano in z davki obloženo zemljišče gospodarstvu ohrani, ter da iz javnih ozirov mejašinja mora trpeti čez svoje zemljišče vozno služnost.

Ob enem je bilo okrajnemu uredu naročeno, ako se skažejo omenjeni pogoji, vpeljati uredsko ravnanje in pozvedbe (Erhebungen) namestnije za razsojo predložiti.

Vsled pritožbe na ministerstvo, v kateri se je naznanilo, da Štefanu P. ni bila po sodnji spoznana pot do njegovega vinograda čez sosednje zemljišče, je ministerstvo notranjih reči dne 18. marca 1865, št. 2455 izdalo razpis:

Namestnija ima prevdariti, ko je že izšla sodnijska razsodba in ker Štefan P. še vedno trdi, da le čez zemljišče Ane H. more do svojega zemljišča, kar se po urenskem ogledu pozvedeti more, ali se sedaj ne kažejo pogoji omenjeni v namestnijski odločbi od 30. novembra 1864 za politično delovanje, v katerem primerljaji se prepušča namestniji daljše uredsko ravnanje.

Ker je ta ministerski razpis potrdil pogodno odločbo od 30. novembra 1864, je po opravljenem dokazu zahtevanih pogojev in na podlagi pozvedbe okrajnega urada namestnija z razsodbo od 28. avgusta 1867 spoznala, kakor sledi:

Ker je sedaj Štefan P. po namestnijskih razpisih od 30. septembra 1864 in ministerstva notranjih zadev od 18. sušca 1865, št. 2455 dokazal, da za obdelovanje svojega vinograda neobhodno potrebne steze ne more ne po sodnijski razsodbi, ne po prostovoljnem dogovoru zadobiti in je taka le mogoča čez zemljišče Ane H., se na prošnjo služnostnega prošnjika P. spoznava: posestnica Ana H. je iz javnega pravnega naslova (imena), da se mogoče stori zemljiščnemu posestniku raba in obdelovanje njegove lastnine, ki je tudi predmet davka, vsled §§. 364 in 365 o. dr. zak. dolžna, Štefanu P. za obdelovanje njegovega vinograda v davkovski občini B. čez svoje poleg ležeče zemljišče prihod in privožnjo pripuščati. Ta obtežava ima dotle trajati, dokler bode potrebna pri obdelovanji omenjenega vinograda, zadevna cesta se ima v zemljomernem obrisu zaznamovati, ter se ima le po nji voziti po smislu izpovedbe gospodarskih zvedencev v zapisniku od 12. januarja 1867, da je kar naj manj sitna za posestnico Ano H., in Štefan P. je dolžen, lastnici služkečega zemljišča pogojeno ali po sodnijski precenbi izrečeno odškodnino izplačati, svoje služnostne pravice ne prestopati in izredne poškodbe povrniti, kakor tudi na lastne stroške cesto napraviti in popravljati.

Okrajnemu uradu se ukazuje, širino in kakovost ceste odločiti, njeno potezo na zahtevanje odkazati in potruditi se, da se stranke glede na izvrševanje služnosti in odškodnino med seboj pogodé.

(Ta politična odločba je glede na gospodarstvo zló imenitna in ker se kmetijstvo, ta resnična podlaga čvrste države, ne more nikdar preveč podpirati, bode „Pravnik“ večkrat de lege ferenda pozornost svojih bralcev na ta predmet obračal.)

**Za izredno zavezo maloletnega pri katerem opravi-
lu je potrebno, da se je polnoletnega delal (se za
polnoletnega izdal), ne pa samo vedel ali obnašal;
ali ako se je izrečno zavezal sè svojim po §§. 246
in 247 ob. drž. zakonika njemu v prostovoljno rabo
prepuščenim premoženjem.**

Občni državljanski zakonik določuje:

§. 246.

Ako je maloletni tudi brez dovoljenja svojega varuha v službo stopil, ga varuh brez važnega vzroka pred postavno ali pogojeno dobo ne more nazaj poklicati; s tim, kar si tako ali kako drugače s svojo pridnostjo pridobi, kakor tudi s tistimi rečmi, ki so mu bile po tem, ko je dorastel, za njegovo rabo izročene, more prosto ravnati in se zavezati.

§. 247.

Maloletnemu, ki je dvajseto leto življenja spolnil, sme nadvarstvo čisti ostanek njegovih dohodkov prepustiti, da ga sam slobodno oskrbljuje; zastran tega, njegovemu oskrbovanju zaupanega zneska ima pravico, se iz lastne moči zavezati.

§. 248.

Maloletnik, ki se po spolnjenem dvajsetem letu pri kakem opravi-
lu polnoletnega dela, je za vso škodo odgovoren, če druga stran, preden se
je opravilo sklenilo, ni lahko mogla še le popraševati, ali je res, kar
terdi, ali ne. Sploh je on tudi zastran družih prepovedanih djanj in za
škodo po svoji krivnji napravljeno kakor s svojo osebo, tako tudi s svojim
premoženjem odgovoren.

A. P. je tožil (maloletnega) S-a na platež 100 fr. za
prodano cementno apno, ktero je v pismu od 15. sušca 1868
bil plačati obljubil.

Toženec ugovarja, da o kupu še ni bil polnoleten, kar
dokaže s priloženo sodnijsko odloko od 27. maja 1868, s
ktero je bil polnoleten izrečen.

Tožnik protiodgovarja, da je toženec že leta 1867 več-
krat cementno apno kupoval in tudi plačeval, ter se obnašal
ali vedel kakor polnoletni, kteremu je tudi po svoji zunajni
podobi enak. V dokaz tega so navedeni svedoki. — Tudi
je imel toženec toliko lastnega za prostovoljno rabo mu pre-
puščenega premoženja, da bi bil lahko plačal zadevno kupnino

(§§. 246 in 247 o. d. z.), zastran ktere okoljščine mu je tožnik ponujal nevračljivo določivno (glavno) prisego.

C. kr. okrajna sodnija je spoznala, da toženec ni dolžen zahtevane kupnine plačati, stroške pa naj trpi vsak svoje.

Nagibi:

Toženec je bil o kupu maloleten; torej se ni mogel pravoveljavno zavezati §. 245 o. d. z. Dokazovanje po svedokih (pričah) pa ni zadostno o tem, da je toženec podoben bil polnoletnemu ali pa da se je kakor polnoleten obnašal in vedel, ker iz tega, ako ravno bi se dokazalo, ne sledi, da se je polnoletnega delal ali za takega izdal. (Na drug tožnikov protiugovor, da je imel toženec po §§. 246 in 247 o. d. z. za prostovoljno rabo prepuščenega premoženja, se ni nič omenilo.) Stroški pa se vzajemno obotajo, ker je moral toženec vedeti, da ko maloleten ni mogel se zavezati ne za se ne za koga drugega.

Na tožnikovo pritožbo (priziv) je c. kr. nadsodnija v Gradci z rabsodbo od 17. maja 1870, štey. 6015 potrdila rabsodbo prve stopinje.

Nagibi:

Izjem §§. 246 in 247 o. d. z. v predloženem primerljeji le ni, ker se toženec ni bil zavezal, da bode kupnino plačal iz svojega pridobitka ali iz svojega njemu v prostovoljno rabo prepuščenega premoženja, tudi se pri zadevni kupčiji ni delal polnoletnega. Protiugovori tožnikovi niso rabsodilni.

(Vsakdo bode iz teh rabsodeb razvidel, kako previdno je treba postopati pri opravilih z maloletnimi, da se škode ovarje. Tudi se varstvo včasí predaljša zavoljo nezanesljivosti varvanca. V poznejih letih pa se tudi dobi skrbnik (curator) p. zavoljo zapravljevosti, slabe pameti i. t. d. in tak skrbljenec se tudi ne more zavezovati pri pravnih opravilih, ravno kakor maloleten ne.)

Izvršba na prihodke bilježniške (notarske) pisarnice je pripustljiva.

Zavoljo nekega dolga pravomočno pripoznanega je bila sodnji prošnja izročena, naj se izvršbeno sekvestrirajo prihodki dolžnikove bilježniške pisarne.

Stopinja I. je spoznala dne 24. dec. 1869, št. 6764:

Ta prošnja se s tem prošnjiku daje nazaj, da se zaprosena izvršbena sekvestracija prihodkov bilježniške pisarne dolžnikove (izvršbenikove) ne more dovoliti, ker tukaj ne gre za sosebno odločene užitke ali dohodke kterege imetka, torej tudi izvršbena sekvestracija v smislu predpisa §. 320 občnega sodnjega postopnika v tem primerljaji ni pripustljiva, razun tega pa se ne sklada sekvestracija dohodkov c. k. bilježnika iz njegove bilježniške pisarne z bilježniškim zavodom in z javnim zaupanjem, na katero se imajo službene opravila bilježniške nedvojbeno opirati.

Na pritožbo izvršitelja (Exequent) je c. k. presodnja v njegovem smislu odločila v Gradci dne 9. februarja 1870, št. 1935 iz sledečih nagibov:

Ker se po §. 320 obč. sodnjega postopnika užitki in dohodki dolžnikovi z izvršbeno sekvestracijo pod izvršbo djati zamorejo in z ozirom na to, da bilježniška pisarna donaša za bilježnika dohodke, in glede na to, da v tem §. dalje zaukazani vpis razsodbe ali pogodbe v javne bukve le za primerljaj velja, ako je sekvestracija užitkov v javnih bukvah vpisanega imetka potrebna, s čemur pa ni izključena v začetku omenjenega §. obče izrečena pripustljivost izvršbene sekvestracije drugovrstnega užitka iz dohodkov, se je v smislu pritožbe odločilo in sekvestracija dovolila.

(Gotovo se pravniki večidel vjemajo s to odločbo, vendar je primerljaj vreden, da bi se slišala tudi razsodba c. kr. najviše sodnije na Dunaji, do ktere pa ni pritožba podana bila, torej je pravomočna postala odločba II. stopinje.)

✓ Občinske zadeve.

Po občinskih postavah ima župan skrbeti za ohranjenje občinskega premoženja in za letne račune; torej je v vsaki občini neobhodno potreben: a) zapis (inventar) občinskega premoženja, b) proračun letnih stroškov in prihodkov, c) letni račun župana.

Da se olajša županovanje, se podaja za danes obrazec (formular):

A. Zapis (inventar) občinskega premoženja.

Zapored- no šte- vilko	Predmeti občinske lastnine	Denarna vrednost			
		posebej		skupej	
		gld.	kr.	gld.	kr.
I. Posestva.					
1	Občinska hiša v I. pod šte- v. 16 z vrtom in njivami parc. šte- v. 345, 346 in 347 v zemljiščnih bukvah vpisana za urb. šte- v. 127 pod nekdanjo Mokriško grajščino .	2150	—		
2	Občinski spašnik parc. šte- v. 125 v Vimpolah do 215 oralov (plugov) v dav- kovski občini I.	2000	—		
3	Občinski travnik parc. šte- v. 15 v Čreti dav- kovske občine Črtnec do 3 1/2 oralov .	350	—		
4	Občinski gozd parc. šte- v. 618 v Rebru davkovske občine Cerinske do 70 oralov	2500	—		
5	Učilnica (šola) v I., katero so leta 1856 zi- dale 4 vasi in po razmeri davkov pride njene vrednosti tretji del na občino I. torej od 6300 gld.	2100	—		
	skupej tedaj			9100	—
II. Pravice.					
6	Lov po celi davkovski občini	200	—		
7	Somenji v I.	120	—		
8	Brod čez Dravo kupljen leta 1805 za . .	1400	—		
9	Mitnica (šranga) na cesti	100	—		
	skupej			1820	—

Zagoredite koče številko	Predmeti občinske lastnine	Denarna vrednost			
		posebej		skupej	
		gld.	kr.	gld.	kr.
III. Glavnica.					
10	Državno dolžno pismo od narodnega posojila leta 1854 od 1. julija 1869, štev. 13,218 skroženo na 5 %	1000	—		
11	Državno dolžno pismo od 1. januarja 1870, štev. 217 na 5 %	300	—		
	nakupljeno iz najdenega zaloga za nepoznane nekdanje podložnike iz te občine.				
12	Dolžno pismo Matevža Žarlag-a od 15. junija 1859 in vknjiženo na kmet. štev. 131 pod turnski grad glaseče se na 5 % .	500	—		
	skupej			1800	—
IV. Orodje in priprava:					
13	Velika gasilnica	500	—		
14	Voz za vodo s sodom	30	—		
15	Tri lestvice, 12 vedric in drugo gasilno orodje	25	—		
16	Merilna verižica (lanec) 20 sežnjev dolga .	5	—		
17	Zemljomerni obris (katastralna mapa) cele davkovske občine s parcelnim kazalom .	15	—		
18	Državni zakonik od leta 1849 počenski in deželno - vladni listi, vsi zvezani po letnikih	40	—		
19	Državlanski zakonik slovenski	1	—		
20	Denarnična škrinja	80	—		
21	V pisarnici: 2 mizi, 6 stolov, 2 klopi, omara za spise, omara za zakonike in pisno orodje, vse kupljeno za	60	—		
	skupej			256	—
V. Terjatve.					
22	Za zidanje šole še so dolžni občani vsled priloženega zapisa	525	—		
23	Razdeljene pašnine še ima občina terjati .	26	—		
24	Globe (denarne kazni), ki še niso vplačane .	35	—		
	skupej			586	—

Zaporedni številko	Predmeti občinske lastnine	Denarna vrednost			
		posebej		skupej	
		gld.	kr.	gld.	kr.
VI. Gotovine:					
27	v bankovcih	120	—		
28	drobiža	—	89		
	skupej			120	89
	vsega imetka			13682	89
Občinski dolgovi:					
1	Zidarju za učilnico še	120	—		
2	Tesarju še zadnji delež	25	—		
	vsega torej			145	—
	Ako se odbije od skupnega imetka			13682	89
	občinski dolg			145	—
	se kaže ostanek imetka			13537	89
	in če se od tega odbije občinska imovina (Stammvermögen) 1 do 21			12976	—
	ostane njenih terjatev in gotovine še za stroške prihodnjega leta			561	89

Občinsko županstvo v l. dne 15. grudnia 1869.

I. I., župan.

I. I., občinski svetovalec.

I. I., občinski svetovalec.

Opomba: Zapis občinskega premoženja je podlaga občinske uprave in vsakemu občanu se mora v pregled prepustiti, torej mora spisan biti v jeziku občinske večine, kakor proračuni in letni računi župana. Pri nastopu novega občinskega odbora in župana se nadaljuje uprava občine po poprejšnjih računih in kadar bode vse to lepo vredjeno se vršilo od leta do leta, od ene volilne dobe do druge, se bode vedno bolj in bolj vkoreninilo čutje skupnosti (Gemeinsinn) in konec bode dosedajnim gostim preprirom in nepotrebnemu sovražtvu med občani. Služba župana je častna, njemu se vrnejo le gotovi stroški pri županovanji, torej ta državljanska dolžnost vtegne zaporedoma na več občanov priti, kateri imajo ravnati ustavno po odborovih sklepih in po obstoječih postavah, ne pa svojevoljno, da se ne bode izcimila občinska in deželna birokracija (samovladanje pisarnično), ostudniša od vsake državne.

Na podlagi kazenske razsodbe je predznamba (Prae-notation) tudi številoma še ne izrečene odškodnine pripustljiva.

Poškodovani Davorin P. je vsled kazenske razsodbe proti Janezu T. glede na iznesek odškodnine bil zavrnjen na pravno pot, t. j. na tožbo pri navadni sodnji. S to razsodbo je koj prosil za predznambo ali vknjižbo pogojnega založnega prava (Pfandrecht) pri nasprotnikovih zemljiščih.

Najviša sodnija je spoznala dne 7. aprila 1869, št. 3728, da se ima dovoliti poškodovanemu predznamba odškodnine v nedoločenem iznesku, ker so druge dejanja že neovrljivo dokazane po javnem pismu, kar je kazenska razsodba.

Slovenske tiskanice

za sodnije na Kranjskem, Štajerskem in menda tudi Koroškem misli po verjetnem sporočilu visoka c. kr. presodnija (nadsodnija) v Gradci na svetlo dati, ko bode slišala od raznih sodnij I. stopinje, ktere tiskanice potrebujejo. Ta vse hvale vredna namera kaže, da se od viših oblastnij hoče resno nekaj storiti, kar je zopet en korak do zaželjene ravnopravnosti, vsem narodom zagotovljene in postavno izrečene; sme se torej pa tudi pričakovati, da nižji uradniki in celó sodnijski služabniki ne bodo ovirali izpeljave take naredbe svojih predpostavljenih. Videli smo že čisto slovenske tiskane pozivnice od c. kr. okrajnih sodnij blizo Save (tedaj ne kje v Kočevji, Radgoni ali Arveži) po nemško izpolnjene in Slovenci so te čudne prikazni razkazovali in si mislili, da se nekdo z njimi šali, posebno ker včasi niso bile po sodniku podpisane, kateri je s tem stranke k sebi poklical, ampak po kakem nepoznanem dninarji. Ta reč se tedaj mora celó resno opravljati, da se zadostuje že obstoječim postavam, višim naredbam in terjatvi sedajnega časa do resnične ravnopravnosti, ker v celi Avstriji še so edini Slovenci neverjetna izjema v takih zadevah. — Ako se torej vresniči ta nakana

više sodnije, ne bode „Pravnik“ prinašal takih obrazcev (formularjev), posebno če se ne bodo samo pozivnice, mali dekreti, prejemnice, ampak tudi obrazci raznih zapisnikov, ustmenih tožeb, izvršenih prošenj z odlokami, oklici i. t. d. izdali. „Pravnik“ bode sčasoma vendar prinašal obrazce pismenih tožeb, razsodeb, razsodnih nagibov, potem pisem, ktere c. kr. bilježniki (notarji) ljudem o raznih opraviilih sostavljajo, kakor kupne, menjalne in druge pogodbe, poravnave, oporoke (testamente), ktere si v nezamotanih primerljajih potem tudi vsak državljan sam lahko naredi po navodu, ki ga nahaja v našem listu. Posebno pozornost bode „Pravnik“ obračal na oporoke (poslednje volje), ktere po pravoznanskih načelih morajo biti spisane v jeziku oporočnika, da imajo veljavo po njegovi smrti, kar je ravno namen poslednje volje in posebno takrat važno, kadar ni nujnih dedičev (Notherben), kakor so lastni otroci in vnuki ali stariši.

Radostno torej naznanjamo glas o naredbi naše više sodnije in pričakujemo tudi določno upravno povelje do vseh nižih sodnij, da se na tanko spolnuje načelo zdrave ravnopravnosti tudi gledé na slovenski narod.

Prošnja do preslavne c. kr. deželne sodnije v Ljubljani.

Večidel je pri zbornih kazenskih sodnijah I. stopinje vpeljana navada, da se službenemu zagovorniku (Exofficio-Vertheidiger) ob enem s postavljalnim dekretom pošlje prepis zatožnega sklepa in se mu tudi naznani, pri katerem g. prvosedniku prihodnje končne obravnave se nahajajo preiskovalni spisi v pregled, ter ako je obdolženec v zaporu. Čast zagovornika in jasni namen postave zahteva, da se tudi brezplačni zagovornik potrudi pregledati in premisliti kazesko-pravni primerljaj pred končno obravnavo. V Ljubljani pa ni navada vpeljana, da bi službeni zagovornik gori omejene pripomočke za izvrševanje svoje postavne dolžnosti

dobil ob enem, ko se nekaj dni pred končno obravnavo postavlja, torej še celó ne ve, kje bi mu mogoče bilo pogovoriti se z brezplačnim varvancem. Predenj torej vse potrebno pozve, mora po 2 do 3 pote storiti.

Da bi se preslavna zborna sodnija pozorna storila na to pomanjkljivost, je vrednik tega lista že pred tremi meseci prošnjo vložil pri slavni odvetniški zbornici, naj se ta obrne s potrebno predložbo do preslavne deželne sodnije. Vendar še danas ni sluha ni duha odgovoru na omenjeno prošnjo do odvetniške zbornice (Advokatenkammer) in ker še zmirom le suhi dekreti dohajajo službenim zagovornikom v kazenskih rečeh, je mogoče, da una vloga še ni priromala na omenjeno mesto. Torej se tukaj preslavna deželna sodnija očitno prosi, naj blagovoli službenim zagovornikom ob enem s postavljalnim dekretom tudi prepis zatožnega sklepa pošiljati in naznanovati, kdaj in kje je mogoče preiskovalne spise pregledati in z obdolženim se pogovoriti.

Le gg. naročnikom

se pošlje 3. števil. »Pravnika«; ako ga kateri po zmoti ni dobil, naj izvoli reklamirati, kar se zmiraj v nezapečatenem pismu brez poštnine godi.

Za nove naročnike še je nekoliko odtiskov vseh dosedanjih števil pripravljenih; torej se naj podviza, kdor jih želi dobiti.

Na več došlih **pritožeb**, da se pri nekterih okrajnih sodnijah celó tožbe zastran motenja posesti (Besizstörung) po več let ne končujejo in tudi druge silne opravila zaostajajo, ker sodniki niso samo sodniki, ampak tudi notarji in zastopniki obeh strank celó v prepirnih (kontradiktoričnih) rečeh pri važnih pravnih prašanjih, se naznanja, da se bode za te pritožbe odprl poseben predel v tem listu, ker je po vseh deželah pravosodje tako dobro vredjeno, da pri primerni razdelitvi dela takih zaostankov ni treba, tedaj tudi na Slovenskem na škodo občinstva ne.

Obseg. O razlastitvi. — Razlastitev, oziroma politično dovoljenje vozne služnosti na korist gospodarstva pri zasebnem zemljišču. — Pravni primerljaj o zavezi maloletnih. — Izvršba na prihodke bilježniške pisarnice je pripustljiva. — Zapis (inventar) občinskega premoženja. — Predznamba kazenske razsodbe. — Slovenske tiskarnice. — Prošnja do c. kr. deželne sodnije v Ljubljani. — Črtice.

Vredništvo „Pravnika slovenskega“ je na starem trgu hiš. števil. 168 (pod trančo) tik železnega (šoštarskega) mosta.